

Priporočila za udejanjanje smernic Alpskega sistema podnebnih ciljev v Sloveniji – gorski gozd

CILJ 1	V celoti izkoriščen varovalni potencial gorskega gozda
OPIS	Varovalna funkcija gorskega gozda je ohranjena, obnovljena in izboljšana (vključno s prilagajanjem gozdnih ekosistemov podnebnim spremembam s pomočjo prilagodljivega upravljanja gozdov).
PRIPOROČILO ZA SLOVENIJO	Cilj je vsebinsko povezan z drugimi sektorskimi cilji ASPC (prostorsko načrtovanje, naravne nevarnosti, voda, tla, ukrepi na občinski ravni, raziskave in razvoj, izobraževanje): gozd, ki opravlja varovalno funkcijo*, mora biti ustrezno negovan, da se lažje prilagaja podnebnim spremembam. Potrebna je tudi sprememba sistemov upravljanja tveganja iz pasivnih v proaktivne – tudi na individualni ravni, tveganja v Alpah ustrezno upravljati, spremljati permafrost in erozijo, trajnostno obvladovati poplavno ogroženost v Alpah, izboljšati kakovost tal, vpeljati podnebne ukrepe, jih institucionalizirati v okviru občinskih dejavnosti. Določiti je treba izvorna območja naravnih nevarnosti (skalnih podoriov oz. snežnih in zemeljskih plazov, drobirskih tokov) ter območja njihovega premeščanja in odlaganja (območja erozijske nevarnosti). Pri tem je nujno potrebno upoštevati varovalni učinek gozda. Prav tako je potrebno določiti gozdove, ki preprečujejo erozijo v zaledju hudournikov (hudourniških območjih) ter preprečujejo nenaden odtok visokih vod iz povirij. V gozdno gospodarskih načrtih je potrebno opredeliti elemente ogroženosti in njihovo ranljivost, nato pa izdelati karte erozijske ogroženosti za varovane objekte. Na področju raziskav in razvoja nam Alpe lahko služijo kot vzorčna regija za ocenjevanje podnebne ranljivosti. (*funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ne smemo enačiti s kategorijo varovalnih gozdov – to je treba sprva ustrezno določiti.)

CILJ 2	Gorski gozdovi kot ponori ogljika
OPIS	Gorski gozdovi so prilagojeni podnebnim spremembam s ciljem ohranjanja svoje pozitivne vloge za lokalno podnebje in zaščite ter po možnosti krepitev funkcije ponorov ogljika.
PRIPOROČILO ZA SLOVENIJO	Dosežen cilj je posledica izvedenih drugih ciljev, ki krepijo odpornost gozdov. Zato je nujno ohranяти varovalni potencial gorskega gozda (vzdrževanje in izboljšanje varovalne, zaščitne in hidrološke funkcije), vključno s prilagajanjem gozdnih ekosistemov podnebnim spremembam (prilagojeno gospodarjenjem z gozdovi), s pospešeno preobrazbo gozdov tam, kjer je to nujno zaradi prilagajanja posledicam podnebnih sprememb, posebno pozornost moramo nameniti učinkovitemu sistemu spremljanja zdravstvenega stanja gorskih gozdov ter delujoči gozdno-lesni verigi s proizvodnjo trajnih lesnih proizvodov. Z ustreznimi ukrepi moramo varovati gozdna tla, preprečevati erozijo tal, uporabljati ustrezno gozdarsko mehanizacijo; biti pozorni pri gradnji cestne in druge infrastrukture, spremljati vpliv gozdne paše na tla gorskega gozda, idr. Z upoštevanjem vseh naštetih ukrepov se bo posledično ohranila in izboljševala funkcija ponora ogljika v ogljika in hkrati vodozadrževalne in filtracijske sposobnosti gozdnih tal z vidika oskrbe s pitno vodo ter z vidika varstva pred poplavami.

CILJ 3	Pospešena preobrazba gozdov
OPIS	Preobrazba gozdnih ekosistemov v sonaravno upravljane gozdove je dosežena z uporabo endemičnih gozdnih vrst, prilagojenih na podnebne spremembe.
PRIPOROČILO ZA SLOVENIJO	Pri upravljanju z gorskimi gozdovi bomo morali poudarek nameniti ogozditvam, ohranjanju biotske pestrosti, vzdrževanju sestojev, ki bodo sposobni skladiščiti ogljik, uravnavati odtok vode ter z gozdom upravljati tako, da se bo lahko prilagodil posledicam podnebnih sprememb ter jih blažil. Razmejiti je potrebno varovalne gozdove z ukrepanjem in brez njega. Pri tem mora biti osnova ranljivost elementov ogroženosti. Izvajati (poostriti) naravovarstveni nadzor – omejiti vožnjo z motornimi vozili po brezpotjih. Jasno definirati pogoje pri subvencijah za mehanizacijo, gradnjo cest in vlak ter vpeljevanju novih tehnologij sečnje in spravila, vzdrževanje cest in vlak (odvodnjavanje). Definirati je treba ukrepe ob ujmah, opredeliti in ustrezno izvajati sanitarno sečnjo ter saditev. Spodbujati je treba redno gospodarjenje in nego, izvajati gozdni red. Preobrazbo gozdov v mešane z raznomerno strukturo je potrebno pospešiti. Več poudarka je potrebno nameniti vnosu lesenega plavja v vodotoke oz. hudournike, zlasti ob intenzivni sečni in/ali motnjah v gozdovih, in pri tem obravnavati tako pozitivne kot negativne vidike.

CILJ 4	Trajnostno upravljanje gozdov na celotnem območju Alp
OPIS	Gospodarjenje z gozdovi je prednostna naloga, ki se dosledno izvaja za uravnoteženje različnih regionalnih načinov rabe ob spreminjajočih se podnebnih pogojih (les kot surovina za lesne proizvode, biomasa, nelesni gozdni proizvodi, na primer smole itd.) s pomočjo učinkovitega sistema spremljanja zdravstvenega stanja gorskih gozdov. Prednost ima proizvodnja trajnih lesnih proizvodov.
PRIPOROČILO ZA SLOVENIJO	Za trajnostno upravljanje gozdov v Alpah se je potrebno osredotočiti ne na gozdove ali institucije, temveč na ljudi, ki v Alpah živijo. Z njimi in zanje iskati priložnosti, ki jih želijo, zmorejo. Uveljavljati njihove vrednote, primere, načine organiziranja, znanja, oblike gospodarjenja in življenja. Omogočiti, da svoje okolje, življenje in prizadevanja doživljajo kot vredne. Poleg tega je treba za ohranitev gorskega gozda raziskovati, ohranjati, utemeljevati in promovirati izvirne oblike aktivne rabe in gospodarjenja z gorskim gozdom. Razmisliti bi veljalo o sistemu javnih naročil za trajnostne lesne izdelke. Približati in spodbujati moramo učenje ljudi v Alpah (o Alpah – npr. Alpska šola). Iskati moramo prednosti izkušenj ljudi v Alpah, jih plemenititi z izkušnjami iz drugih gorskih masivov oz. okoliščin z omejenimi pogoji ter jih promovirati v širši javnosti s poudarkom na obiskovalcih alpskega prostora.

Avtorji priporočil:

dr. Nevenka Bogataj, prof. dr. Jurij Diaci, doc. dr. Milan Kobal, dr. Primož Simončič

Koordinacija:

Katarina Žakelj, CIPRA Slovenija

Priporočila so bila oblikovana na posvetu Funkcije gozdov z vidika podnebnih sprememb. Potekal je v okviru projekta GozdNega, ki ga sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor s sredstvi Podnebnega sklada.